

bratrské sbory, Kunvald, Rychnov, Žamberk, v jejich sousedství Solnice, Kostelec n. O., Javornice, opodál Pardubice. Počet Bratří se tu rozmnožil v poslední desítku let, když se sem uchýlovali vypovězenci z jihozápadních Čech. Zde nyní nastal nerovný zápas o udržení sborového života. B. Pavel Paulin, člen Úzké rady, a vedle něho i po něm statečný B. Václav Holý, zároveň historik těchto událostí, pracovali tu s nasazením osobního bezpečí, unikající zajetí. Byli však zatlačováni na ústup, třeba pernštejnští správci, pokud byli Bratří, zdržovali přímý tlak rozkazů. Vypravování o hromadném vystěhování z těchto míst do ciziny není z pramenů doloženo. Ale Jaroslav z Pernštejna odňal Bratřím jejich dům v Pardubicích [1549], brzy potom [1550] na žaloby kněží podobojí i v Rychnově. B. Paulin tou dobou ušel žaláři včasným útekem na Moravu, kam se z těchto sborů zajíždělo, někdy v celých výpravách, ke křtu a ke stolu Páně, protože se pronásledování na Moravu nevztahovalo. Usilovnou péčí B. Holého, jenž se usadil v Solnici, zdvihly se opět od r. 1552 sbory v tomto okolí na několika let.

SITUACE Bratří v Čechách se proti nedávným letům, jak jsme viděli, velice změnila. Za vedení B. Jana Augusty tvořili církve s programem i navenek aktivně obráceným, aby Jednota spoluurčovala vývoj české církve. Její urození zástupci se ozývali na zemských sněmech. Augusta byl uznávanou osobností veřejného života, ať již byl kde oblíben či nenáviděn. Nyní byly všechny tyto rozběhy naráz zaraženy mocí vítězného krále, jemuž opět ochotně přisluhují kněží podjednou i podobojí. Bratří byli drsně upomenuti, že se ilegálnost jejich postavení nezměnila. I *vraceli se k základům*, jež jejich Jednotě dávala a určovala zvěst evangelia od počátku.

Již na schůzi Starších r. 1547, vyhledávány příčiny pokušení tohoto a tyto nalezeny: Aby se Písma naplnila. Aby hříchové naši i předků našich byli trestáni, zvlášť neznámost pravdy zjevené, nedověra, nevděčnost, pohrdání, zlehčování. Svět aby od nás zahnán byl. [Snad je tu míněna světská žádost — nebo světská moc, tedy šlechta?] Aby život Kristů a první církve na nás

úveden byl' [D 165]. Roku 1548 se sešla Úzká rada v moravských Žeravicích [u Kyjova] a tu, rozjímáno nejprv, abychom se obnovili v tom, k čemuž sme za života dobré a svaté paměti B. Jana Roha a B. Michalce se napravili' — tedy v novém ocenění domácích věcí, řádu a kázně i učení B. Lukáše. B. Mach, vedle Augusty jediný biskup Jednoty, spojoval ve svých pastýřských listech, které psal s B. Červenkou zejména do Bolešlavě, napomínání s povzbuzováním Bratří, v nynějších hrozných a přetěžkých pokušeních Antikristových', aby 'nezoufali nad Pánem a sliby jeho', když přece jdou cestou za Kristem a nesou část jeho kříže; 'on tu v svatých svých tulákem... jest, pláče, úpí a kvílí... on v nich a skrze ně nad ďáblem, Antikristem a tímto světem i nad jejich tělem skrze téhož těla mdlobu zvíťazí'. A vedl je zpět k obnově křesťanského života v kázni a v lásce a varoval je před přílišným hledáním zisku rozšiřováním živností. Když B. Mach od konce října 1549 na čas pobýval na Moravě, bylo mu uloženo provést v adventě, se vší opatrností navenek, všeobecnou inspekci kněží Jednoty české i moravské 'strany bratrství i ouřadu'. Shledal při nich mnoho vin a nedostatků v požívání vlastního spasení i při pastýřské péči a při správě bratrských domů, a zase jim připomněl potřebu pokání a napravení 'k domácím věcem podlé zůstání [rozhodnutí] B. Roha', bez zaplétání se do cizího učení. Zapisovatel Dekretů [168 n.] mluví o tom jako o 'nás všech společném obrácení a napravení'. I prostým Bratřím, na vlastní duchovní vzdělání odkázaným, bylo tehdy doporučeno čísti zvlášť staré bratrské spisy [Lukášovy]. A řada jednotlivých usnesení na tomtéž shromáždění svědčí, že Bratří ani v této tak kritické době neustávali v péči o řádný chod sborového života a nezapomínali ani na opatrování majetku bratrských domů.

Tíseň již kolikátý rok trvající vedla zatím r. 1551 Úzkou radu k tomu, že rozepsala kněžím výzvu ke kajícím modlitbám a ke zkoumání příčin, pro něž Bůh svou Jednotu tak těžce zkouší skrze nepřátele i odnímáním vůdců úmrtím. 'Musí to jistě býti a jest z naší příčiny a viny, nás služebníků i lidu Božího.' I napomínají se kněží k bedlivému vyhledávání nedostatků vlastních